

Laakhaven Hollands Spoor Den Haag

Masterplan voor het gebied for the area Waldorpstraat, Rijswijkseweg, Neherkade, Leeghwaterplein

Stedenbouwkundig plan en detaillering

Urban Design and Details

Atelier PRO Den Haag

Projectarchitect Job Architect

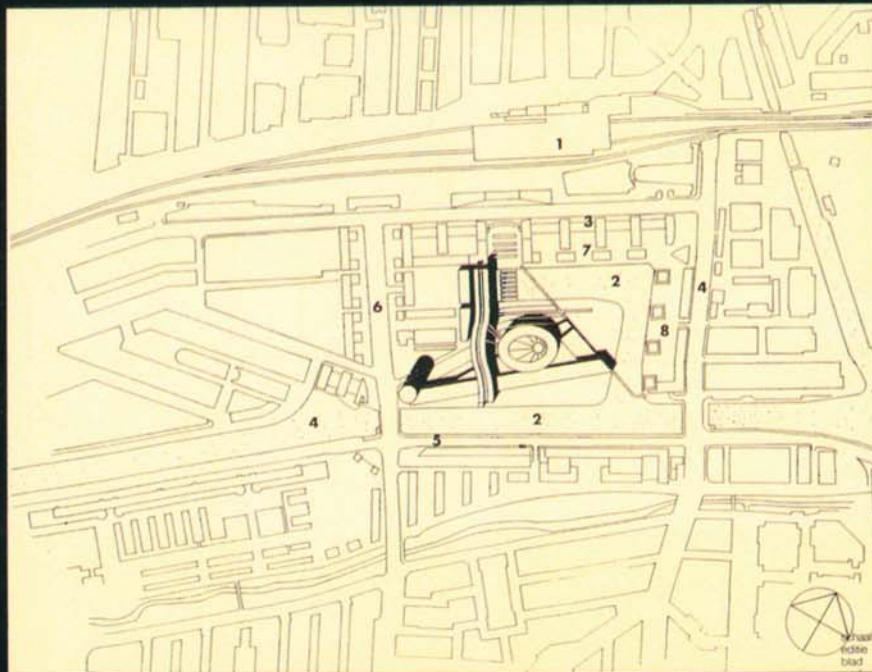
Hans van Beek, Leon Thier,

m.m.v. Vincent Scholten

Opdrachtgever Commissioned by

Gemeente Den Haag, Amstelland Vastgoed,

Wilma Vastgoed

Fotografie Photography Luuk Kramer

- 1 Station Hollands Spoor
- 2 Laakhaven
- 3 Waldorpstraat
- 4 Rijswijkseweg
- 5 Neherkade
- 6 Leeghwaterplein
- 7 Leeghwaterkade
- 8 Fijnjekade

Masterplan

Het centraal gelegen gebied van 13,5 hectare, pal ten zuiden van station Hollands Spoor, wordt in zijn geheel heringericht. Aanleiding vormde de bouw ter plaatse van de nieuwe Haagse Hogeschool, na een grootscheepse fusie, waarbij veertien HBO-scholen werden samengevoegd tot één onderwijsinstelling met 13.000 studenten en 1.300 medewerkers. De nieuwbouw werd aangegrepen om van de desolate achterkant van station Hollands Spoor en het aangrenzende voormalige overslaggebied tussen spoor en water, ook een 'voorkant' te maken. In het masterplan moest behalve met de nieuwbouw voor de hogeschool rekening worden gehouden met de bouw van 100.000 m² kantoren, circa vierhonderd woningen en bijbehorende voorzieningen, waaronder een parkeergarage, alsmede een nieuwe zuidelijke toegangshal bij het station. Om te voorkomen dat de hogeschool op een eiland komt te liggen is het complex ingebed in een 'stadskamer'. Deze wordt vanaf station Hollands Spoor ontsloten door een brede toegangsweg, eerder een reeks van pleinen, tot aan het hogeschoolplein. De stadskamer wordt aan de westzijde begrensd door de golvende wand van de hogeschool, waar een extra hoge begane-grondverdieping een plint vormt van winkels, en een café ter plaatse van een onderdoorgang.

Aan de noordzijde wordt de stadskamer begrensd door een 'schil' van kantoor- en woongebouwen. Een doorgaande wand aan de Waldorpstraat wordt doorsneden door hoge kantoor-schijven, aflopend naar het zuiden. De halfoopen kantoorhopen die daardoor ontstaan worden langs het water begrensd door woonbebouwing. Aan de oostzijde komen woontorens op hoge kolommen aan het water, die een coulisse vormen voor de gerealiseerde woonwand aan de Rijswijkseweg.

Platanen, een parkje, routes langs en over het water, verlichting, passages, arcades en doorzichten, alles ontworpen uit één hand, moeten zorgen voor een aantrekkelijk en goed ontsloten gebied. Westelijk van de stadskamer wordt bestaande kantoorbebouwing aangevuld tot een nieuw kantorengedebied aan het Leeghwaterplein.

Masterplan

The 13.5 hectares area, located in the centre, directly south of the Hollands Spoor station, is being completely redesigned. The reason for this is the construction on this site of the new Haagse Hogeschool, after a large-scale merger bringing together fourteen HBO schools into a single educational institute with 13,000 students and a staff of 1,300. The new building was seized upon as an opportunity to make a 'front' of the desolate rear of the Hollands Spoor station and the adjacent former waste area between railway line and water. The master plan had to take into account, apart from the new building for the Hogeschool, the building of 100,000 m² of office space, about four hundred dwellings and appropriate facilities, including a car park, as well as a new southern entrance hall at the station. In order to avoid the school being located on an island the complex is embedded in a 'city room'. This is reached from Hollands Spoor station by a wide entrance road, rather a series of squares, to the school square. The city room is bordered on the west side by the undulating wall of the school where an extra high ground floor forms a plinth of shops, and a café at the site of an underground passage.

The city room is bordered on the north by a 'skin' of office and residential buildings. A continuous wall on the Waldorpstraat is intersected by high office slabs, sloping down towards the south. The half-open office courts which are thus created are bordered along the water by housing. There will be towers of flats on the water side on the east side, which will form wings for the realised housing wall on the Rijswijkseweg.

Plane trees, a park, routes along and across the water, lighting, passageways, arcades and vistas, all designed by one hand, must ensure an attractive and easily accessible area. To the west of the urban space existing office buildings will be supplemented to form a new office area on the Leeghwaterplein.

Hogeschool

De hogeschool bestaat uit drie gebouwdelen, elk met specifieke functies en een eigen gezicht: de 'slinger', het 'ovaal' en de 'strip'. De slinger met hoogbouw in acht lagen wordt aan de zuidzijde doorsneden door de laagbouw van de strip, schuin langs de Laakhaven. Tussen beide gebouwdelen bevindt zich het centrale gebouw, het ovaal, dat behalve onderwijs- en administratieve ruimten de centrale entree bevat met een grote hal, van waaruit de vijf onderwijssectoren worden ontsloten. Vrijstaand in de hal bevindt zich de kegelvormige aula, die het glazen dak van de hal draagt. De draagconstructie, ontworpen in samenwerking met het Adviesbureau voor Bouwtechniek (ABT), ontspringt straalsgewijs in een omgekeerde kegelvorm aan het massieve volume van de aula. Vanuit het ovaal zijn alle sectoren en voorzieningen met loopbruggen en trappen op verschillende niveaus bereikbaar. Functies die niet in een van de drie gebouwdelen passen zijn in de 'driehoek' naast de hoofdvolumes geplaatst, zoals de sporthal grenzend aan het openbare driehoekige parkje aan het water en de bibliotheek in de uitsparing tussen slinger, ovaal en strip. Het programma voor de verschillende sectoren vertoont te weinig verschillen om daaraan een eigen identiteit te ontleenen, die door de onderwijssectoren binnen het geheel werd gezocht. Vandaar dat herkenbaarheid eerder is gezocht in de bijzondere plekken in het gebouw, zoals de ontmoetingspunten van de hoofdvormen. Hier zijn de 'sectorcentra' gesitueerd, bestaande uit pauzeruimten, leesalen en ruimten voor docenten en management. In de slinger vormen deze sectorcentra over meerdere verdiepingen, van buiten herkenbaar aan de grote ramen, een welbewuste verstoring van de regelmaat van gangen en onderwijsruimten. Een lichtstraat met daarin liften en trappenhuizen vormt de verbinding tussen de slinger en de lagere aanbouwen aan de westzijde, waarin zich practicumruimten bevinden. De behandeling van de standaard-onderwijsruimten en -gangen is sober en doelmatig: standaardelementen van hoogwaardig prefab beton, afgewisseld met zachtere materialen, zoals hout en poriso. Ter contrastering met deze standaardinrichting zijn hier en daar 'sieraden' aangebracht, zoals de genoemde erkers, het groene grasdak met lichtkoepels op de bibliotheek, de loopbruggen, en de 'bungalow' voor het College van Bestuur op de sportzaal.

Parkeergarage

Onder het gedeeltelijk gehandhaafde havenbekken van de Laakhaven en dwars onder de slinger van de hogeschool door is een parkeergarage gebouwd met 1400 plaatsen. Deze is aangelegd als een 350 meter lange tunnel in twee lagen. Ondanks de forse belastingen zijn de parkeerstraten kolomvrij door een bijzondere prefabconstructie en V-vormige kolommen, wat de overzichtelijkheid ten goede komt. Op het dak van de garage wordt binnen de gehandhaafde kademuren een grote ondiepe vijver aangelegd. De glazen trappenhuizen van de garage rijzen als lantaarns uit het water op en zijn door bruggetjes verbonden met de stadskamer.

Ingang station

Het isolement van het gebied ten opzichte van station Hollands Spoor is opgeheven door de aanleg van een nieuwe tunnel voor voetgangers en fietsers onder de sporen door. Door aan de zuidkant de bestaande Waldorpstraat omhoog te brengen, kon deze tunnel aansluiting krijgen op een nieuwe toegangshal, gevormd door een baldakijn van glazen bouwstenen, gedragen door vier kolommen. Hierin is ook een fietsenstalling voor driehonderd fietsen opgenomen. Behalve per trein is het gebied vanaf 1996 ook ontsloten voor de tram, door middel van een tunnel onder het spoorwegtracé door, uitkomend op het Leeghwaterplein. De nieuwe uitgang sluit aan op het stationsplein, volgezet met platanen en bedekt met schelpgrind. Dit plein wordt aan de oost- en westkant begrensd door twee kantoortorens, die door hun verwantschap in vormgeving en baksteenbekleding in verschillende kleuren hun poortfunctie voor het Laakhavengebied onderstrepen.

Kantoortorens

Van deze 'tweelingtorens', ontworpen door Kees Christiaanse, is er inmiddels één gerealiseerd. De verschijningsvorm roept associaties op met een sfinx, met een toren als kop, uitgevoerd in rood metselwerk; een langwerpig lijf in grijs metselwerk; en een achterstel dat in paviljoenvorm afdaalt naar het plein, uitgevoerd in zwart metselwerk. De gevels van de gebouwdelen verspringen en kragen ten opzichte van elkaar enigszins uit.

School

The school consists of three parts, each with specific functions and its own appearance: the 'snake', the 'oval' and the 'strip'. The snake, eight storeys high, is intersected on the southern side by the lowrise of the strip, diagonally along the Laakhaven. The central building, the oval, is between the two building parts, and it includes, apart from educational and administrative spaces, the central entrance with a big hall, from which the five educational sectors can be reached. Standing detached in the hall is the cone-shaped auditorium, which supports the glass roof of the hall. The loadbearing construction, designed in collaboration with the Engineering Consultants Office (ABT), unfurls radially in a reversed cone form in the massive volume of the auditorium. All sectors and facilities are accessible from the oval via footbridges and stairs on various levels. Functions which do not fit into one of the three building parts are placed in the 'triangle' beside the main volumes, such as the sports hall adjoining the public triangular park on the water and the library in the cut-out between snake, oval and strip. The programme for the different sectors shows too few differences to derive any individual identity, which the educational sectors sought within the whole. That is why identifiability was sought rather in the special places in the building, such as the meeting points of the main forms. The 'sector centres' are located here, consisting of break rooms, reading rooms and rooms for teaching staff and management. In the snake, these sector centres spread over various floors, recognizable from outside through the big windows, form a conscious disruption of the regularity of corridors and teaching rooms. A light street containing lifts and stairways is the connection between the snake and the lower built-on buildings on the west side, in which laboratories are located. The treatment of the standard teaching rooms and corridors is sober and purposeful: standard elements of high quality prefab concrete, alternated with softer materials, such as wood and poriso. Contrasting with this standard layout 'jewels' have been applied here and there, such as the bays already mentioned, the green grass roof with skylights on top of the library, the footbridges, and the 'bungalow' for the Board of Management on top of the sports hall.

Parking

A car park with 1400 places has been built under the partially preserved harbour basins of the Laakhaven, and diagonally under the snake of the school. This has been built as a tunnel on two floors, 350 metres long. Despite the substantial loads the parking streets are free of columns, due to a special prefab construction and V-shaped columns, which benefits visibility. A big, shallow pond has been built on the roof of the garage within the preserved quay walls. The glass stairwells of the garage emerge like lamps from the water and are joined to the city room by bridges.

Station Entrance

The isolation of the area with regard to Hollands Spoor station is resolved by laying a new tunnel for pedestrians and cyclists under the railway lines. By raising the existing Waldorpstraat on the southern side, this tunnel could link up with a new entrance hall, formed by a canopy of glass bricks, borne by four columns. This also includes storage for three hundred bicycles. From 1996 on, the area will also be accessible by tram, as well as by train, by means of a tunnel under the railway line, emerging on the Leeghwaterplein. The new exit links up with the station square, filled with plane trees and covered with gravel. This square is bordered on the east and west sides by two office towers, which with their similarity in design and brick cladding in various colours underline their gateway function for the Laakhaven area.

Office Tower

One of these 'twin towers', designed by Kees Christiaanse, has been realised in the meantime. The appearance evokes associations with a sphinx, with a tower as head, built in red brick; an elongated body in grey brick; and hind quarters which descends in pavilion form to the square, built in black brick. To some extent the façades of the building parts are staggered and protruding with regard to each other.

Haagse Hogeschool

Johanna Westerdijkplein 75 Den Haag

Architect

Atelier PRO Den Haag

Projectarchitecten Job Architects

Hans van Beek, Leon Thier m.m.v.

René Hoek

Medewerkers Contributors

Fred Alebregtse, Maarten van der Hout,

Alfa Hugelmann, Fred Jager,

Sjoukje Jongejan, Willy Juliana,

Wim Kristel, Dorte Kristensen,

Henk van Loon, Charlotte Maas,

Hans van Overbeek, Guus Savenije,

Jef Trimboos, Paul Verstappen,

Felix Timmermans, Arthur Loomans,

Guido Mulken, Ben Schildwacht,

Leen van de Vooren

Ontwerp-oplevering Design-Completion

1990-1996

Opdrachtgever Commissioned by

Bestuurscommissie Haagse Hogeschool

Gedelegeerd bouwheer

Supervising Building Consultant

PRC Bouwcentrum

Bouwdirectie Building Management

Atelier PRO/Ewoud de Jong m.m.v. Cees

Nieuwenkamp

Aannemer Contractor

Bouwcombinatie Boele & Van

Eesteren/J.P. van Eesteren Den Haag Den

Haag

Adviseur constructies

Constructions Consultant

Adviesbureau voor Bouwtechniek ABT Velp

Adviseur installaties Installations Consultant

Technical Management Rijswijk

Adviseur akoestiek Acoustics Consultant

Adviesgroep Peutz en Associés bv

Zoetermeer

Aanzicht strip vanaf Neherkade

View of strip from Neherkade

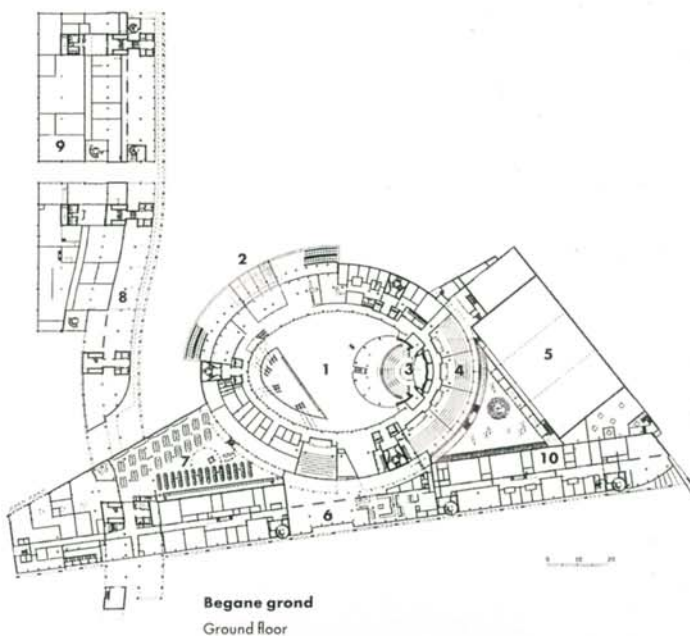
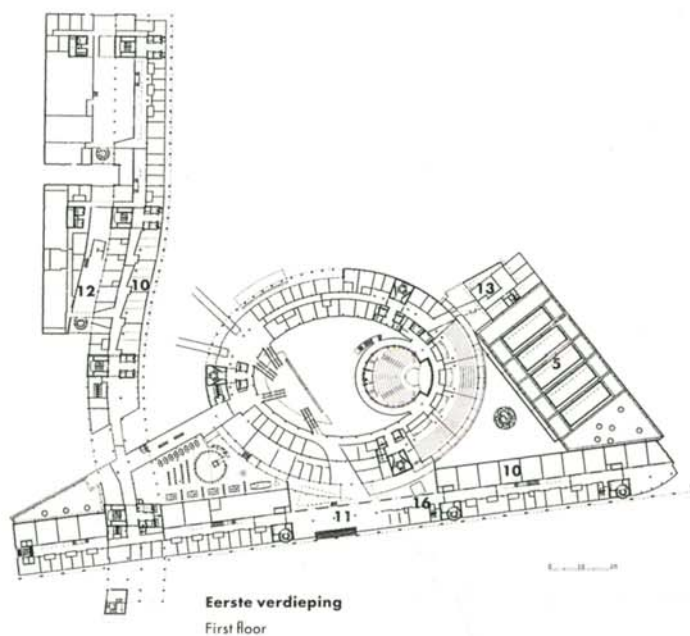
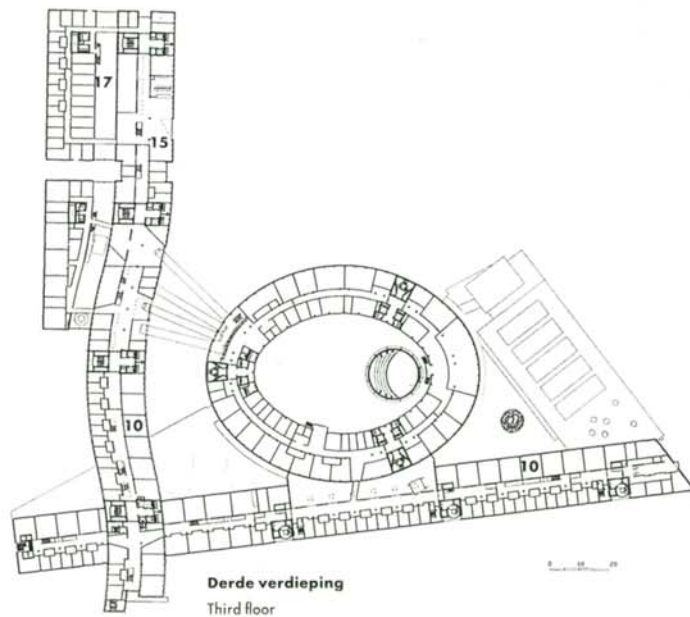

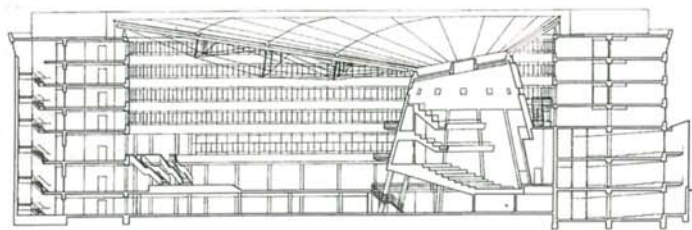
Aanzicht hogeschool en stadskantoor vanaf de Fijnjekade
View of college and civic offices from Fijnjekade

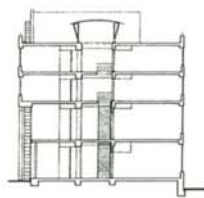

- 1 Atrium ovaal**
Atrium oval
- 2 Entree**
Entrance
- 3 Aula**
Auditorium
- 4 Collegezalen**
Lecture rooms
- 5 Sporthal**
Sports hall
- 6 Centraal restaurant**
Central restaurant
- 7 Bibliotheek**
Library
- 8 Café en winkels**
Café and shops
- 9 Werkplaatsen sector Techniek**
Workshops section
Technology
- 10 Lesruimte**
College room
- 11 Sectorcentrum Economie en Management**
Section centre Economy and Management
- 12 Sectorcentrum Gezondheidszorg, Gedrag en Maatschappij**
Section centre Health, Behaviour and Society
- 13 College van bestuur**
Board of Governors
- 14 Centraal Bureau**
Central Office
- 15 Sectorcentrum Techniek**
Section centre Technology
- 16 Gang**
Corridor
- 17 Vide**
Lightwell

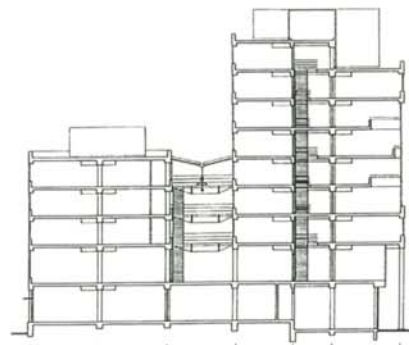

Langsdoorsnede ovaal
Longitudinal section oval

Dwarsdoorsnede strip
Cross section strip

Dwarsdoorsnede slinger
Cross section snake

Atrium ovaal
Atrium oval

Bruggen tussen ovaal en slinger
Bridges between oval and snake

Kantine sectorcentrum Gezondheidszorg, Gedrag en Maatschappij
Canteen section centre Health, Behaviour and Society

Studiehoek boven centraal restaurant op overgang van ovaal en strip
Study corner above central restaurant on transition from oval to strip

Trappenhuis in de strip
Staircase in the strip

Interieur aula Interior auditorium